

Comentariu - Fantana dintre plopi

Fiu al pamantului glorios al Moldovei, Mihail Sadoveanu a fost un scriitor deosebit de prolific, lasand posteritatii o opera monumentala care se intinde pe o jumatzate de secol. Lumea de altadata, din vechimea poporului roman, cu asezarile si sufletul ei, este reconstituita din negura departarilor in volumul de povestiri "Hanul Ancutei". Opera literara "Fantana dintre plopi" face parte din volumul de povestiri "Hanul Ancutei", fiind cea de-a patra povestire.

Povestirea este o specie a genului epic in proza de scurta intindere, cu o actiune simpla, lineara, cu personaje putine in care se prezinta o intamplare din viata unui personaj. Daca povestirea se concentreaza asupra firului evenimentelor, nuvela aduce in discutie imasginea unui personaj exceptional, in jurul caruia graviteaza ceilalti eroi.

Tema operei literare "Fantana dintre plopi" o presupune iubirea tragica dintre Neculai Isac si Marga. Neculai Isac, capitan de mazili, se indragosteste de o tigancă pe nume Mrga. tigancusa era pusa de unchiul sau Hasanache sa se intalneasca cu Neculai pentru a-l jefui, insa fata ii spune adevarul baiatului, care fuge, iar fata este omorata de rudele sale.

Aceasta iubire tragica este surprinsa in mai multe ipostaze. Una dintre ele ar fi indragostirea la prima vedere. Urmeaza intalnirile pe ascuns, iubirea cu obstacole, imposibila si cea tragica. intre cei doi existau obstacole precum diferenta de rang social, de etnie si religie, ce faceau acea iubire imposibila.

Titlul operei, format din doua cuvinte semnificative, "Fantana", in care apa sugereaza viata, iubire (eros), dar si moartea (tanatos) si plopul, considerat arborele singuratatii, copac blestemat, de crengile caruia s-a spanzurat Iuda, desemneaza locul de intalnire al celor doi: "Fantana dintre plopi". Numarul plopilor din jurul fantanii - patru, sugereaza tot moartea, prezenta locului sugerand predestinarea pentru un loc tragic, tainic, singuratic.

Prin povestire, trecutul prinde viata si se confunda cu prezentul, capitanul retraind drama pe care o povesteste. Naratorul din "Fantana dintre plopi" este un narator personaj, deoarece ia parte (participa) la actiunile desfasurate, este creditabil si subiectiv, intru-cat isi exprima sentimentele si trairile sufletesti prin intermediul prunamelor si verbelor la persoana I singular: "umblam", "eram", "ma", "gandeam", "am zarit", "mi", "eu", "sunt", etc.

Ca in intregul volum de povestiri si in "Fantana dintre plopi" este prezenta povestirea in povestire in care, in discursul initial al naratorului sunt incluse discursurile personajelor, care devin la randul lor povestitori atunci cand isi spun propria poveste si receptor cand altii vorbesc. Naratorul initial are rolul de a prezenta personajele - povestitor, de a fixa cadrul povestirilor, de a surprinde reactia ascultatorilor, devenind el insusi receptor cand altii povestesc.

Povestirea naratorului initial se observa in descrierea hanului si a venirii capitanului precum si prin

notarea la persoana a treia a discutiilor premergatoare povestirii: "Soarele batea piezis in hanul Ancutei, scanteind in geamurile zabrelite. Lautarii se sculasera din cotloanele lor si-si sticleau dintii", "Moldova curgea lin in soarele auriu intr-o singuratate sintr-o liniste ca din veacuri; si campile eari goale si drumurile pustii in patru zari; iar calaretul pe cal parca venea spre noi de demult de pe departate taramuri".

Cea de-a doua povestire apartine capitanului si apare la persoana I: "Domnilor si fratilor, a vorbit capitanul Isac de la Balabanesti,-ascultati ce mi s-a intamplat pe aceste meseaguri cand eram tanar...".

Este prezenta si povestirea in rama, in care povestirea era incadrata intre descrierile atmosferei de la han.

Actiunea se desfasoara in urma cu 25 ani la o fantana situata intre patru ploi. Personajele din aceasta opera sunt putine. Unul dintre acestea este Neculai Isac, vazut in planul prezentului, dar si al trecutului. in planul prezentului, cel care-l descrie este naratorul initial, apoi comisul: "Era un om ajuns la caruntie, se tinea drept...", iar in planul trecutului, personajul se autocaracterizeaza. Un alt personaj este Marga, descrisa din perspectiva lui Isac, Comisul Ionita si ceilalti ascultatori. Hanul, ca si moara, carsma si iarmarocul, sunt elemente specifice literaturii sadoveniene. Aici, personajele lui Sadoveanu retraiesc intamplari de demult, vocatia lor adevarata fiind placerea vorbei, confesiunea.

Cand apare Neculai Isac, este prima data cand se deschid portile hanului, momentul fiind seara: "Moldova curgea lin in soarele auriu, intr-o singuratate si-ntr-o liniste ca din veacuri". Aparitia povestitorului este proiectata in plan misterios, pentru a starni interesul povestirii: "...pe sleahul Romanului se vedea venind un calaret, invaluit in lumina si-n pulberi".

intre acest povestitor si ascultatorii de la han se stabileste o relatie de prietenie, capitanul adresandu-se cu "Iubitorilor prieteni" sau "Domnilor si fratilor". Acesta este primit in cercul povestitorilor datorita talentului, comun cu ceilalti de povestitor. Acest talent este sustinut de participarea afectiva a personajului, de pastrarea suspansului precum si de intrebarile retorice care dinamizeaza actiunea: "Mi s-a parut?", "A fost o aratare?", dar si prin folosirea unor conectori care aduc in prezent povestirea: "deodata", "apoi". Capitanul reuseste de asemenea sa transmita ascultatorilor starea sa de spirit: "Am ramas tacuti si mahniti".

El respecta totodata ceremonialul de la han: se asteapta prezenta Ancutei, care creeaza o buna dispozitie prin vin si bucate, asteapta sa fie invitat de Comisul Ionita, inchina alaturi de ceilalti in cinstea povestitorului anterior, apoi incepe sa povesteasca. Spontaneitatea actului povestirii tine de necenzurarea amintirilor.

Actiunea acestei opere este lineara, cronologica, cu un singur fir narativ si respecta momentele subiectului. in expozitie este prezentata prezenta lui Isac precum si momentul sosirii la han, iar in intriga este prezentata intalnirea cu Marga.

Desfasurarea actiunii prezinta intalnirile pe ascuns dintre cei doi, iar in punctul culminant capitanul afla de inselaciune, in timp ce in deznodamant, Neculai scapa, iar Marga este omorata.

Conflictul este interior dar si exterior. Cel interior are loc intre datoria fata de neam a Margai si sentimentele ei pentru Isac, iar cel exterior are loc intre Neculai Isac si banda lui Hasanache.

Prin toate aceste trasaturi mentionate, putem afirma ca opera literara "Fantana dintre plopi" este o povestire.